

Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Соціально-гуманітарний факультет
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

АКСІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ
Освітньо-наукова програма «Політологія»

Рік навчання 3, семестр 5
(Вступ 2024 р.)

Форма навчання: очна (денна, вечірня) / заочна

Галузь знань
05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність
052 «Політологія»
Освітній рівень
Доктор філософії

Назва кафедри та викладач / викладачі
Кафедра політичних наук
Викладач: Остапенко Марина Анатоліївна
Інформація про викладача: <https://scholar.google.com/citations?user=IKmMWGwAAAAJ&hl=uk>
E-mail: m.a.ostapenko@udu.edu.ua

I. Основна мета/цілі навчання
сформувати у здобувачів наукового ступеня систему знань та прикладних навичок аксіологічного аналізу політичної сфери, що передбачає опанування методології виявлення «аксіологічного ядра» політичних режимів та ідеологій, дослідження механізмів формування ціннісних пріоритетів суспільства, а також аналіз впливу ціннісних трансформацій на (не)стійкість політичних режимів, розуміння аксіологічної природи політичних конфліктів (конфлікт ідентичностей, цінностей).

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі
Навчальна дисципліна вибіркової професійної підготовки
Шифр у навчальному плані СВ 03

III.			
Обсяг навчальної дисципліни	Форма навчання	Очна (денна/вечірня)	Заочна
	Кількість кредитів	3	3
	Загальна кількість годин	90	90
	Лекційні заняття	10	4
	Семінарські/практичні заняття	26	4
	Самостійна робота	54	82

IV.	Модуль 1. Теоретико-методологічні засади політичної аксіології
Короткий зміст навчальної дисципліни	1.1. Поняття політичної цінності. Об'єкт і предмет аксіології політики.
	1.2. Генеза аксіологічних парадигм в історії політичної думки.
	1.3. Проблема типологізації політичних цінностей.
Модуль 2. Ціннісний вимір сучасних політичних систем	2.1. Ціннісний фундамент демократії.
	2.2. Ідеологічні системи як ціннісні матриці.
	2.3. Криза цінностей та виклики в умовах «постправди».
Модуль 3. Аксіологічний вимір російсько-української війни	3.1. Суб'єктність проти об'єктності: гідність як політична категорія
	3.2. «Рускій мир» як ідеологія війни.
	3.3. Війна як каталізатор ціннісної консолідації Європи.
	Детальна інформація з навчальної дисципліни розміщена на курсі у Moodle: https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=1996

V.	<i>РН01. Застосовувати для розв'язування складних завдань політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.</i>
Результати навчання	<i>РН04. Формулювати проблеми, конструювати дизайн та використовувати кількісні та якісні методи під час проведення теоретичних та/або прикладних досліджень.</i>
	<i>РН09. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері політичних наук та у викладацькій практиці.</i>

Форми і методи поточного контролю

VI.	Поточний контроль	участь у дискусіях та обговореннях, доповіді, аналітичні і науково-творчі завдання (презентації, аналіз кейсів), аналіз наукових джерел та емпіричних даних
	Підсумковий контроль	залік
Порядок та критерії	Система оцінювання знань аспірантів з дисципліни включає поточний (у випадку визначення лише одного модуля), модульний та підсумковий контроль знань. Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, семінарських занять. Модульний контроль проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку результатів знань	

оцінювання

здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку чи іспиту, визначеного робочим навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувачів за семестр, що визначає рівень загального розуміння логіки курсу, умінь синтезувати набуті знання, і передбачає перевірку оволодіння здобувачами програмним матеріалом навчальної дисципліни в цілому та сформованості відповідних знань, умінь, навичок і набутих компетентностей як результатів опанування навчального курсу.

На початку вивчення навчальної дисципліни здобувача повідомляють про наявність робочої навчальної програми (силабусу), про кількість змістових модулів, зміст, форми проведення контролю та критерії їх оцінювання. При поточному контролі оцінці підлягають: рівень знань, умінь і навичок аспірантів, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання завдань самостійної роботи тощо.

Залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні рівня володіння здобувачами навчальним матеріалом з навчальної дисципліни за результатами виконання усіх видів навчальних завдань, що виносяться на поточний контроль, тобто за результатами поточної успішності. Поточна успішність з навчальної дисципліни оцінюється від 0 до 100 балів включно. Здобувач одержує залік, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів з навчальної дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з навчальної дисципліни. Якщо здобувач за результатами підсумкової атестації набрав від 0 до 34 балів, він повинен пройти повторне вивчення освітнього компонента відповідно до порядку, визначеного в Університеті, і лише після цього перескладати підсумковий контроль на загальних підставах.

Залік на денній та вечірній формах здобуття вищої освіти оформлюється після останнього семінарського заняття у відповідному семестрі відповідно до розкладу залікової сесії, на заочній формі навчання – за розкладом навчально-екзаменаційної сесії. Результати заліків вносять до відомості обліку успішності, після чого переносять до електронної бази даних обліку успішності здобувачів.

Якщо здобувач не погоджується з оцінкою підсумкової атестації, він може в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівки, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вмє логічно, послідовно, ґрамотно висловлювати думку;

0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

**VII. Політи
ка курсу** Консультації проводяться за графіком консультацій кафедри. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні. Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти/перескласти завдання може протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання й перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може буде знижена. Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами: участь у дискусії, обговоренні – 5 балів; реферативні повідомлення – 5 балів; доповіді – 10 балів; аналітичні, практичні завдання – 10 балів; науково-творчі роботи – 25 балів. *Здобувачам можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього здобувачі мають представити сертифікат учасника/учасниці і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань. Політика навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.

**VIII. Основні
інформа
ційні
ресурси**

1. Василевська Т. Ціннісні виміри вироблення публічної політики. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2016. Вип. 1. С. 194-206.
2. Віднянський С. Російсько-українська війна та міжнародна спільнота: основні напрями, проблеми й деякі уроки західної підтримки України. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2024. Вип. 33. С. 25. URL: http://resource.history.org.ua/publ/Mzi_2024_33_4
3. Воляннюк О. «Постправда»: безпекові виклики, наукові дискусії, політичний сленг. Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методики викладання соціально-політичних дисциплін. 2021. Вип. 22(30). С. 124–134.

-
4. Демократичні цінності в освіті: виклики та можливості в епоху пост-правди: матеріали доповідей та виступів учасників Міжуніверситетського круглого столу, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 10 квітня 2023 року. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 32 с.
  5. Жеребятнікова І. В. Політична аксіологія: генеза та нові орієнтири дослідження. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2014. № 1 (20). С. 218-230.
  6. Зозуля, І. В. Глобальний, регіональний та національний виміри російсько-української війни. Форум Права, 2023. Вип. 74(1). С. 52–67.
  7. Індекс демократії (The Democracy Index) URL: <https://ourworldindata.org/grapher/democracy-index-eiu>
  8. Індекс соціального прогресу (The Social Progress Index) URL: <http://surl.li/uqboy>
  9. Інститут соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/>
  10. Кельзен Г. Про сутність і цінність демократії; з нім. пер. О. Мокровольський. Львів: ВНТЛ-Класика, 2013. 139 с.
  11. Наукова бібліотека УДУ імені Михайла Драгоманова: <https://lib.udu.edu.ua/>
  12. Новакова О., Остапенко М. Еволюція геополітичних цінностей та орієнтацій українців під впливом війни. Міжнародні та політичні дослідження. 2023. Вип. 36. С. 94-103.
  13. Освіта і наука України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2023. 64 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf>
  14. Остапенко М. Громадянська та національна ідентичності українців в умовах воєнного стану. Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці, 2023. (участь, програма: <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2023/0615/110526-rozwoj-nauki-o-polityce-program-ukr-14-06-2023.pdf>)
  15. Остапенко М. Формування ціннісної парадигми в умовах переходу до демократії (розділ 5). Політична трансформація України: інституційний і ціннісний виміри: монографія / автор. колектив: О.В.Бабкіна, О.Я.Волянчук, В.О.Корнієнко, О.В.Новакова, М.А.Остапенко. Київ: вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2022. 193 с. С. 65- 82.
  16. Підлісний М. М. Проблеми аксіології та шляхи їх вирішення: монографія Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 164 с.
  17. Рафальський О.О. Консолідація українського суспільства: етнополітичний вимір. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. 400 с.
  18. Російсько-українська війна як конфлікт ідентичностей, цінностей та ідеологій: аналітична доповідь. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2025. 88 с.
  19. Самчук З., Гурківська А. Постправда як інструмент політичного нарративу епохи постмодерну. Політичні дослідження / Political Studies, 2023. Вип. (1 (5)). С. 163–177. URL: <http://pd.ipiend.gov.ua/article/view/280399>
  20. Світове дослідження цінностей 2020 в Україні. https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/WVS_UA_2020_report_WEB.pdf
  21. Соціологічна група «Рейтинг» URL: <https://ratinggroup.ua/>
  22. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 343 с.
  23. Фонд «Демократичні ініціативи» імені І. Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
-

-
24. Центр політичних та економічних досліджень імені О.Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>
  25. Human Development Index URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index
  26. Zaplatynskiy V. Українсько-Російська війна – причини, перспективи та уроки. *Kultura Bezpieczeństwa*. 2022, nr 41 (numer specjalny), s. 33–42.
  27. Olga Cholyshkina, Anna Karnaukh, Olha Volianiuk, Maryna Ostapenko, Anastasiia Holishevska. *Public participation and innovative technologies: the role of artificial intelligence in public administration and sustainable development. Salud, Ciencia y Tecnología - Serie de Conferencias*. Vol. 36 March 2024. Q4. 3:974. <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/4w0YkPYI/>
-

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри політичних наук протокол № 5 від 30 грудня 2025 р.